

Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Економічний факультет
Кафедра фінансів

**ОСНОВНІ НАПРЯМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ
БЕЗПЕКИ ЛЮДИНИ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА
ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ**

Матеріали

круглого столу 2-3 липня 2024 року

Київ-Одеса
Знання України
2024

УДК 316.42(477)

Редакційна колегія:

Варналій З.С., д.е.н., проф. (заг. ред.); Плешакова Н.А., к.е.н., доц. (відп. секр.);
Баженова О.В., д.е.н., проф.; Чеберяко О.В., д.істор.н., к.е.н., проф.;
Микитюк О.П., к.е.н., доц.; Онисенко Т.М., к.е.н., доц.;
Пампуха І.В., к.т.н., доц.; Толок І.В., к.пед.н., доц.;
Федченко О.П., к.військ.н., с.н.с.

О-75 Основні напрями забезпечення соціальної безпеки людини в умовах війни та повоєнного відновлення: матеріали круглого столу 2-3 липня 2024р. / за заг. ред. проф. З.С. Варналія: Київ-Одеса: Знання України, 2024. –100 с.

ISBN 978-966-316-511-0

Збірник містить матеріали круглого столу, що проходив 2-3 липня 2024 року в Одеському національному економічному університеті, організаторами якого виступили кафедра фінансів економічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка та кафедра фінансів Одеського національного економічного університету. Збірник охоплює наукові публікації за основними напрямками зміцнення соціальної безпеки людини в умовах війни та повоєнного відновлення.

Для науковців, викладачів, студентів, державних службовців, керівників суб'єктів господарювання, широкого кола читачів, які цікавляться актуальними проблемами забезпечення соціальної безпеки людини в Україні.

Матеріали публікуються в авторській редакції. Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, економіко-статистичних даних, галузевої термінології, імен власних та інших відомостей.

Круглий стіл проводився в межах виконання проєкту НФД України «Нові геостратегічні загрози соціальній безпеці людини в умовах гібридної війни та шляхи їх запобігання» реєстраційний номер № 2021.01/0239.

Адреса редакційної колегії: 03022, м. Київ, вул. Васильківська, 90-а, кім. 410, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, економічний факультет, кафедра фінансів, тел. (044) 521-32-85, e-mail: kafedra_finance@ukr.net

ISBN 978-966-316-511-0

© Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2024

ЗМІСТ

Алексееенко Людмила Михайлівна. ПРІОРИТЕТНІ РЕФОРМИ РЕГУЛЮВАННЯ БОРГОВИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ДЛЯ ГАРАНТІЙ СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ: КОНЦЕПТИ МВФ	5
Баженова Олена Володимирівна. ІДЕНТИФІКАЦІЯ ВНУТРІШНІХ ЧИННИКІВ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ ЗА УМОВ ВІЙНИ	8
Баранник Лілія Борисівна. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ У ПОВОЄННИЙ ЧАС	10
Варналій Захарій Степанович. ЛЮДИНОЦЕНТРИЧНІСТЬ ЯК ДЕТЕРМІНАНТА НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ	13
Васильців Тарас Григорович, Магас Денис Олегович. ІНСТРУМЕНТАРІЙ ПОДОЛАННЯ ПРОБЛЕМ СОЦІАЛЬНОЇ ВРАЗЛИВОСТІ НАСЕЛЕННЯ КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ	16
Васютинська Людмила Анатоліївна. ПРОЄКТНИЙ ПІДХІД У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ	19
Галушка Зоя Іванівна. БЕЗПЕКОВІ АСПЕКТИ ЗМІНИ СОЦІАЛЬНОЇ СТРУКТУРИ СУСПІЛЬСТВА ПІД ВПЛИВОМ ВІЙНИ: ІСТОРИЧНИЙ ДОСВІД ТА СУЧАСНІ РЕАЛІЇ	22
Гурочкіна Вікторія Вікторівна. ЦИРКУЛЯЦІЯ «РОЗУМУ» ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ НАУКОВОЇ ДОСКОНАЛОСТІ	26
Делас Віталіна Анатоліївна, Лепський Руслан Вікторович. ПРОЄКНЕ ФІНАНСУВАННЯ У ГАЛУЗІ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙ ЯК МЕТОД ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ГРОМАДЯН	32
Діброва Олена Леонідівна. КЛЮЧОВІ СТИМУЛИ ПОВЕРНЕННЯ ВИМУШЕНИХ МІГРАНТІВ НА ТЕРИТОРІЮ УКРАЇНИ	35
Іванов Валерій Юрійович. СОЦІАЛЬНА ТА ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ І ЗАГРОЗ	37
Кіров Богдан Сергійович. РОЛЬ БОРГОВОЇ БЕЗПЕКИ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ У ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД	39
Кир'язова Тетяна Олександрівна. ДЕМОГРАФІЧНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА СОЦІАЛЬНА БЕЗПЕКА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	42
Коцюрубенко Ганна Миколаївна. РОЛЬ НАСЕЛЕННЯ У ФОРМУВАННІ ФІНАНСОВИХ ОСНОВ СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ	45
Магомедова Аліна Магомедівна, Кравченко Тетяна Василівна. ЗАЛУЧЕННЯ ГРАНТІВ ЯК ЧИННИК ПІДВИЩЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА	47
Медведкова Наталія Сергіївна. КРИТЕРІЇ ESG У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ЛЮДИНИ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ	49

*Алексєенко Людмила Михайлівна,
доктор економічних наук, професор,
професор кафедри управління та адміністрування,
Івано-Франківський навчально-науковий інститут менеджменту
Західноукраїнського національного університету*

ПРІОРИТЕТНІ РЕФОРМИ РЕГУЛЮВАННЯ БОРГОВИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ДЛЯ ГАРАНТІЙ СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ: КОНЦЕПТИ МВФ

В умовах діджиталізації пріоритетні економічні реформи визначають трансформацію національних економік й суспільства. Для оцінки спрямованості реформ, залучення нових внутрішніх фінансових джерел доцільно осмислити й переоцінити наукові і суспільні ідеали, які взаємозалежні від онтології й методології розвитку фінансової науки.

Відродження наукового інтересу до проблематики фінансів, бюджетно-податкової політики, боргової політики й міжбюджетних відносин, пов'язаних з функціями держави, зумовлено посиленням ролі держави як інституту останньої інстанції, спроможному протистояти впливу фінансової нестабільності на національну економіку. П'єр-Олів'є Гурінша зауважує, що бюджетна консолідація не буває простим завданням, але краще не чекати, поки ринки продиктують свої умови. Правильний підхід полягає в тому, щоб почати бюджетну консолідацію поступово і це має заслужувати довіри [1].

Міжнародний валютний фонд (МВФ) створений для забезпечення фінансової стабільності та сприяння економічному зростанню в країнах-членах. Його функція моніторингу стала центральною в дослідженні економічних умов та розробці рекомендацій щодо реалізації політик стабільності. МВФ є незалежним оцінювачем та аналітиком політик країн-членів. Це вимагає об'єктивного та точного висвітлення економічних реалій, навіть якщо це означає викриття «незручних» проблем. Така функція МВФ важлива для підтримки довіри та ефективності його рекомендацій щодо фінансової політики в глобалізованому світі.

В умовах економічних реформ формування теоретико-методологічних основ і обґрунтування практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності боргової політики держави є особливо важливим напрямом наукового дослідження. Атіф Міан в праці «Руйнування довготривалого циклу боргів» відзначив, що залежність від кредитів для збільшення попиту загрожує світовій економіці, тому доцільно виправляти базові дисбаланси [2].

У сучасній економіці потреби суспільства й можливості держави щодо регулювання дефіциту бюджету й державного боргу стали інструментом боргової політики стимулювання економічного розвитку країн. З 2022 року Україна переживає безпрецедентне поєднання політичної, воєнної і фінансово-економічної волатильності [3]. Марк Агіар зауважує, що борги можуть бути

використані як для залучення інвестицій (оптимізації доходів громадян), так і до зниження інвестицій через зростання економічної волатильності [4].

При розробці боргової політики держави традиційно здійснюють такі науково-методологічні заходи: формування механізму балансування доходів і витрат у бюджетних системах, які виступають основою централізованих фінансів; здійснюють кількісний і якісний аналіз залежності фінансової розбалансованості бюджетної системи від внутрішніх і зовнішніх чинників; діагностують екстраполяцію залежності фінансової асиметрії в національній бюджетній системі від чинників, не контрольованих державою; підвищують ефективність інвестування додаткових бюджетних доходів з метою одержання макроекономічного ефекту від використання державою фінансових активів.

У попередженні боргових криз МВФ визнає пріоритетною політику індустріалізації, що масштабує державні втручання для стимулювання певних секторів або компаній з метою підвищення їхньої конкурентоспроможності. Проте ця політика часто є економічно неефективною, оскільки ресурси перенаправляються від продуктивних до менш продуктивних секторів, а це може спровокувати реталіацію з боку інших країн, що зменшує чисті вигоди [5]. Політика індустріалізації може потрапляти під вплив спеціальних (преференційних) інтересів, що ще більше знижує її ефективність. Тому інвестиційні аналітики рекомендують інвесторам для мінімізації ризиків зосередитися на компаніях з мінімальними політичними зв'язками та низьким регуляторним ризиком [6]. Це дозволить зменшити вплив політичних ризиків на портфель інвестора. Вважаємо, що правильно налаштовані програми преференційного фінансування можуть стати потужним засобом для стимулювання інновацій, підтримки бізнес-процесів і розвитку територіальних громад.

Підсумовуючи зауважимо, МВФ здійснює заходи не тільки збереження, а й підвищення стійкості світової економіки для гарантування соціальної безпеки. Першим завданням є відновлення бюджетних резервів. МВФ пріоритетними визначає механізми інклюзивних стратегій зростання, застосування рамкового підходу до макроструктурних реформ, підтримку зеленої трансформації. У перспективі МВФ приділятиме увагу скороченню гендерних розривів в доступі до ринку праці і фінансів, що може сприяти зростанню продуктивності та економічній стабільності.

Список використаних джерел

1. Pierre-Olivier Gourinchas. Global Economy Remains Resilient Despite Uneven Growth, Challenges Ahead. URL: <https://www.imf.org/en/Blogs/Articles/2024/04/16/global-economy-remains-resilient-despite-uneven-growth-challenges-ahead>.

2. Atif Mian. Breaking the Debt Supercycle. March 2024. URL: <https://www.imf.org/en/Publications/fandd/issues/2024/03/Symposium-Breaking-the-debt-supercycle-Atif-Mian>.

3. Державний та гарантований державою борг з 2022 року став дешевшим в 1,4 раза та збільшив строковість в 1,6 разів.

URL: https://mof.gov.ua/uk/news/derzhavnii_ta_garantovanii_derzhavoiu_borg_z_2022_roku_stav_deshevshim_v_14_raza_ta_zbilshiv_strokovist_v_16_raza-4599

4. Mark Aguiar. The Poisoned Chalice of Debt. June 2024.

URL: <https://www.imf.org/en/Publications/fandd/issues/2024/06/The-Poisoned-Chalice-of-Debt-Mark-Aguiar>.

5. Ceyla Pazarbasioglu. New Surveillance Tests. June 2024.

URL: <https://www.imf.org/en/Publications/fandd/issues/2024/06/New-Surveillance-Tests-Ceyla-Pazarbasioglu>.

6. Narjess Boubakri. Political connections and the cost of equity capital. *Journal of Corporate Finance*. Vol. 18, Issue 3, June 2012, pp. 541-559.

URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S092911991200029>.